

ב"ה תשרי תשע"ט

ספר יהושע

"ותחזינה עיננו בשוברך לציון ברחמים" אנו מתפללים בכל יום, ומביעים בכך את הגעגוע אל השכינה ששרתה בתקופת התנ"ך, ולכל מה שנילווה אליה.

השאלות נוגעות לתוכן ולמבנה, ולא פחות מכך הן נועדו לעורר מחשבה עומק ומשמעות - בפשוטו של מקרא, וגם במדרשי החכמים.

המלצה לתהליך הלימוד: קריאה בקול של הפרק; לרשום בנקודות ציון כותרות להתרחשויות; לרשום שאלות העולות מלימוד הפרק – מילים ומשמעות; להוסיף את השאלות המוצעות בדף זה; קריאה קשובה של הפרק תוך ניסיון לחלץ ממנו תשובות לשאלות. אם אין תשובה – זוהי הזדמנות ללבן בין החברותות ובשיעור הסיכום ביום שישי.

פרק כ"א

1. תפקידם של הלוויים בפסוקי המקרא (נוכחותם מועצמת בחומש במדבר, העוסק במחנה ישראל ובנוכחות השכינה בתוכו). סקירה: במדבר א', מח-נג; ג', ה-י; ג', יא-יג; ז', ד-ה; ח', ה-כב; י"ח, כא-לג ועוד. בברכת יעקב: "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וקליל על-מזבחתך" (דברים ל"ג, י); וברמב"ם: "ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו, מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר: 'יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל'. לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן אלא הם חיל השם שנאמר ברכ ה' חילו. והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך" (הלכות שמיטה ויובל, פי"ג, ה"ב).

- גם בפרשייה בתורה (ראה במדבר ל"ה, א-ח), וגם בפרקנו בספר יהושע - ערי הלוויים ניתנות להם מאת העם. חשוב - מהי משמעות הדבר?
- באלו אזורים ממוקמים ערי הלוויים ובאלו ממוקמים ערי הכהנים? מה ניתן ללמוד מהבדל זה על ייעודם של אלו ושל אלו?
- חשוב על מבנה פרשיות הנחלה בספר יהושע (פתיחה בנחלות השבטים [י"ד-י"ט], ערי מקלט [כ'], ערי לויים [כ"א]) - מה מקופל במבנה זה? מה ניתן ללמוד ממנו על משמעות הנחלה בארץ?

פרק כ"ב

- קרא את פסוקי התורה בספר במדבר פרק ל"ב. מה הניע את שבט ראובן ובני גד לבקש נחלה בעבר הירדן המזרחי? אלו תכונות של השבטים באות לידי ביטוי באירוע זה? כיצד מגיב משה לבקשתם זו?
- חכמים זיהו חיבה מיוחדת שנרקמה בין יהושע לבין שניים וחצי השבטים: "אמר רבי יודן שבט ראובן וגד בני פמליא של יהושע וליהו אותן עד הירדן, וכיון שראו שנתמעטה פמליא שלו חזרו וליוו אותו עד ביתו" (בראשית רבה פרשה לה). האם ניתן לזהות את החיבה בדרך שיש ביניהם בפרקנו?
- מה גרם למשבר בין שניים וחצי השבטים לבין כלל העם? האם יש ממש בחשד העם שמדובר על מזבח לעבודה זרה? (שים לב לפסוק י' בו המקרא מספר לקורא עובדה שאינה ידועה עדיין לעם - המזבח הוא למראה ולא לעבודה).
- בחן את מידת מעורבות יהושע במשבר זה. מה עומד בבסיסה? האם התנהגות דומה של יהושע מוכרת לנו מפרשיות נוספות?

פרק כ"ג

- מהו העיתוי ומהו ההקשר לנאום יהושע?
- מהם הנושאים עליהם מדבר יהושע?
- כיצד יש להבין את חיתומו של הנאום: "וְחָרָה אֶפְיָהּ בְּכֶם וְאֶבְדַּתֶּם מִהָרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לְכֶם" (כ"ג, טז)?
- מהי מהותו של הנאום? את מה הוא משרת?

פרק כ"ד

- מהם הנושאים עליהם מדבר יהושע במעמד בשכם? מהי מהות האירוע?
- מה הדומה ומה השונה - בין נאום זה לבין נאום הפרק הקודם?
- בניגוד לחיתומו הקשה של הנאום בפרק כ"ג, חיתומו של פרק כ"ד הוא אופטימי - במעמד של כריתת ברית. האם אין סתירה בין שני התיאורים? כיצד ניתן לגשר על הפער ביניהם? (חשוב על הפרספקטיבה השונה של שני האירועים).
- בפרק זה משלח יהושע את העם - "וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אֶת הָעָם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ" (כ"ד, כח). מהי המשמעות המעשית המקופלת בצעד זה? מה הניע את יהושע אליו?

לימוד פורה ומשמח

שמעון.